

Планування розрахункового експерименту для дослідження вітрового навантаження опори освітлення

Алексенко О.В., доц.; Голод П.М., студ.
Сумський державний університет, м. Суми

Підприємства широко використовують комп’ютерні методи проектування конструкцій. Моделювання є невід’ємною частиною процесу проектування, оскільки технічні об’єкти мають складну структуру та взаємодіють із навколишнім середовищем. Мета роботи полягає в розробці факторного плану розрахункового експерименту із дослідження міцності опори освітлення стадіону під дією вітрового навантаження.

На зовнішні конструкції впливає велика кількість факторів зовнішнього середовища, частина з яких визначає параметри їх міцності. Для вуличних конструкцій освітлення такими змінними є температура навколишнього середовища – t та швидкість вітру – v . Дослідження будуть проводитися для параметрів, характерних для м. Києва, за даними метеорологічних служб [1]. Вхідні дані (фактори) для аналізу вітрового навантаження опори освітлення стадіону наведені в табл. 1. Кількість факторів $m=2$.

Таблиця 1 - Вхідні дані для аналізу конструкції

t_{min} -9° □	$t_{сep}$ 7,7°С	t_{max} 25 °С
v_{min} 2,1 м/с	$v_{сep}$ 6 м/с	v_{max} 20 м/с

Враховуючи особливості процесів навантаження зовнішніх опор освітлення, відгуком моделі вітрового навантаження є поле напружень $\sigma(x,y,z)$, яке залежить від поля тиску $p(x,y,z)$ на конструкцію зовнішнього потоку рідини або газу на об’єкт, що в свою чергу є функцією швидкості потоку обтікання та його температури, тобто вхідних факторів моделі. Таким чином визначити відгук моделі від вхідних факторів при дослідженні вітрового навантаження зовнішньої конструкції можна в два етапи – спочатку потрібно визначити тиск на конструкцію, а потім напруження:

$$p = \psi(v,t), \quad \sigma = \psi(p,t), \quad (1)$$

Геометрична модель опори освітлення побудована у САПР SolidWorks, тому і розрахунковий експеримент проводиться за допомогою модулів інженерних розрахунків, вбудованих у цю систему [2]. Перша частина розрахункового дослідження – аналіз конструкції опори освітлення виконується із використанням модулю FlowSimulation, у якому створюється модель обтікання повітрям при заданій швидкості вітру та температурі зовнішнього середовища. Друга частина – аналіз опори на міцність під дією тиску та температури середовища, виконується у модулі Simulation.

Матриця повного факторного експерименту дозволяє структурувати спостереження та забезпечити якість результатів [3]. Враховуючи складність побудованої геометричної моделі, необхідність виконання двоетапного розрахункового експерименту (спочатку моделювання обтікання конструкції повітрям, а потім визначення характеристик міцності під дією тиску) та на високі вимоги до розрахункових ресурсів комп'ютера прийємо до розрахунку два спостереження. Загалом у матриці кількість спостережень $n=18$ (табл. 2).

Таблиця 2 - Матриця повного факторного експерименту

Фактор А	Фактор В		
	t_{min}	t_{sep}	t_{max}
v_{min}	σ_{111}	σ_{121}	σ_{131}
	σ_{112}	σ_{122}	σ_{132}
v_{sep}	σ_{211}	σ_{221}	σ_{231}
	σ_{212}	σ_{222}	σ_{232}
v_{max}	σ_{311}	σ_{321}	σ_{331}
	σ_{312}	σ_{322}	σ_{332}

Функція відгуку (1) моделі вітрового навантаження визначається після виконання повної серії експериментів методом регресійного аналізу.

1. www.meteorprog.ua/ru/climate/Kyiv Клімат Києва.
2. А.А. Алямовский, SolidWorks. Компьютерное моделирование в инженерной практике (СПб.: Издательство группы BHV: 2005).
3. В.М. Томашевський, Моделювання систем (Київ.: Видавнича група BHV: 2007).